

250350

I. GĂVĂNESCU

O CARTĂ DE VIZITĂ

comedie într'un act.

1

IASI

„DACIA”.—TIPOGRAFIA-EDITOARE, P. ILIESCU & D. GROSSU

1898.

O CARTĂ DE VIZITĂ

*Reprezentată pentru prima oară la 8 Ianuarie 1898,
pe scena Teatrului Național din Iași.*

PERSONELE:

Vasile Viforeanu, <i>gazetar, în vîrstă</i>	
de 30 ani	Dl. S. Dragomir
Vasile Mantea, <i>profesor, de</i>	
35 ani	Dl. Gh. A. Cârjă
Ștefan Viforeanu, <i>fratele lui V.</i>	
Viforeanu, <i>funcționar,</i>	
38 ani	Dl. D. Constantinescu
Leontina Viforeanu, <i>soția lui</i>	
Vasile Viforeanu, 26 ani	D-na A. Pruteanu
Ionel, <i>copilul lor, 6—7 ani</i> .	Micuța Ofelia Cârjă
Maria, <i>servitoare</i>	D-șoara N. Costișanu
Ioșca, <i>argat</i>	Dl. C. Momuleanu
O Bucătăreasă	D-șoara A. Brah
Fräulein	Idem
Prorojan, <i>lăutar</i>	* *
O spălătoreasă, un hornar, un	
lampist, un măturător, etc.	* *

Scena se petrece în casa lui Vasile Viforeanu, în capitală și în zilele noastre.

Un salonaș modest mobilat, dar cu gust. Ușă în fund și de cele două laturi, în dreapta și în stînga. — În colțul din stînga, o sobă. Focul arde în ea. — Mese, foteluri, scaune, oglinzi, etc.

La ridicarea cortinei. Leontina șade pe un scaun la masă, în față. Potrivește lui Ionel legătura la gît.

SCENA I

LEONTINA

Și ai învățat-o bine?... (Ionel dă din cap la fiecare întrebare) pe de rost? fără greșală? da?.... Să stai colea așa frumos, și cînd o intra tăticu, să te duci să-î săruți mîna, și să-î zici: «La mulți ani, tatică!» Și pe urmă să începî... Dar ai învățat-o bine? Ia să te văd.

IONEL (recitează):

*De ce fuge rîndunica
Iarna'n lume,
De nu-î afli nici de viață,
Nici de nume?*

*De ce vara vine iară
Înapoi,
De-și clădește cuib de dragoste
La noi.*

*De frig fuge, la cald vine
Imi spuî tu?
Dară cheia astei taine
N'o ştii, nu!*

*Caldul e iubirea dulce,
Dragul meu,
Frigu-î ura — rîndunica
Sînt chîiar eî.*

*Sunt chîiar eî, şi viî la tine.
Mă iubeşti?
Viî la tine. Ia-mă'n braţe
Părintesci.*

LEONTINA

Bravo ! Bine ! Aşa !

IONEL

Să mă duc la el acum, mamă ?

LEONTINA

În bibliotecă ? Nu.

IONEL

De ce ?

LEONTINA

Lasă, nu ! E ocupat. Vine el aici.

IONEL

Vine? Cînd vine? — Da nenea Fănică nu vine azi la noi, mamă?

LEONTINA

Nu. Nen'tu unchiu nu vine nici azi la noi... Nu e p'aici. S'a dus departe... Da o să vină Dl. Mantea (se aude mai întîi clopoței unei săniî, care se oprește; apoi se aude soneria. Leontina se scoală). Auzi! Poate să fie chiar el. Cînd o veni, să-î zici și lui «La mulți ani, nene Silică», și să-î săruți mîna. E ziua și a lui.

IONEL

Da o poezie să nu-î spui, mamă? (Leontina ride).
(Bătae în ușa).

LEONTINA

Intră.

(Intră Vasile Mantea. Redingotă neagră, barbă mică. Natură veselă, echilibrată, fără nimic trivial).

SCENA II

LEONTINA, (îi iese înainte)

Bine ai venit, domnule Mantea. Și te felicit. Îți urez toate fericirile.

MANTEA

Săruț mîna. (Îi sărută mîna). Asemenea și Dv. Vezi ce de-dimineață am venit? Ba încă de astă dată nepoftit... Pe Lache nu l'am văzut

de alaltă-eri... Și atunci nu mi-a spus nimic...
Dar eu îmi țin tăbeturile.

LEONTINA

Și bine faceți... Alt-fel ne-ar fi părut rău...

MANTEA

Păi, ce să fac singur cuc în cameră azi, la
ziua mea ?

i (În timpul acesta Maria, care a intrat după Mantea
-a luat pălăria, fularul alb de matase desfăcut de Mantea
dela gît, și le-a dus afară. Mantea revine dela ușă
unde a dat toate astea în sama servitoarei, pune ceva
la subțioară, își freacă minile de frig).

Ah !. ger azi, dar frumos.... (cătră Ionel) Dar.
tu ?....

IONEL

La mulți ani, nene Silică !

MANTEA (îl sărută)

La mulți ani, dragă ! Să trăești, să crești
mare, mare !.... (arată cu mîna în sus) și să ajungi
mare.... Să întreci pe tătucu la scris.... și să
bați pe toți gazetarii — cu pana, bine 'nțeleș.
(îl sărută iar).

IONEL (vesel)

Mamă, să zic poezia ?

LEONTINA (rizind)

Poezia ? (cătră Mantea). E poezia, pe care a în-
vățat-o ca s'o spue lui Lache.

MANTEA

Da ? (către Ionel). Lasă că o aud eu, cînd îi spune-o lui tăticu. Da o zici bine, frumos ? Da ? Bine. Na, uite, pentru-că ești așa cuminte, îți dau și eu ceva (îi dă o carte cu scoarțe mari colorate, de cele ce se dau copiilor de anul nou). Uite.... o carte cu chipuri frumoase. — Tu știi să citești, nu e așa ?

IONEL (luînd cartea)

Da ; să vezi (uitindu-se serios pe titlul cărții). Asta e *O*, asta e *m*, asta e *n*, asta e *l*.

MANTEA

Ei, cum face acum peste tot ?

IONEL (gîndindu-se)

Omul.

MANTEA

Bine, bravo.... (arătînd titlul) «Omul cu un ochi în frunte»... Să vezi ce poveste frumoasă.

IONEL (vesel, răsfoind cartea)

Da !

LEONTINA

Zi mersi, mamă, și du-te de citește singur....

IONEL

Mersi.... (pleacă serios, iese prin dreapta).

SCENA III

LEONTINA

Acum e toată lumea a lui!....

MANTEA

Da unde-î tizu?

LEONTINA

În bibliotecă.

MANTEA

Apropo!... A primit el cărțile de vizită de ziua lui?

LEONTINA

Nu încă. Curierul nu ajunge așa de dimineată la noi.... Mai ales azi.... Le aduce înadins mai târziu.—Dar de ce întrebî?

MANTEA

Voiam să știu.—Zici că e în bibliotecă? Ce face?

LEONTINA

Lucrează.

MANTEA

Lucrează? Și astăzi?

LEONTINA

Azi parcă mai mult decît ori-cînd. Ca și cum n'ar fi anul nou și încă ziua lui. E cam posac. Nu știu ce are. Cum s'a făcut ziua, s'a dus așa în halat în bibliotecă, și a citit, a scris, nu știu ce-a tot făcut, pînă acum. N'a eșit de acolo. M'am dus să-i duc ceaiul pela opt și jumătate. Parcă nici nu m'a auzit intrînd în biuroū. Nici nu s'a întors să mă vază. Mă duceam și eu veselă de ziua lui, să-l felicit. Cînd intru, zic; «Bună dimineața Lache». El a mormoit ceva și nici nu s'a întors; lucra înainte plecat pe masă. Pun ceaiul lingă el; el zice, scurt, «mersi» și tot nu se întoarce. — «Lache» zic eu zîbind veselă. — «Ce este», îmi răspunde el scurt și apăsător. — «Ce să fie, zic eu, mai lasă și tu lucrul astăzi». — Dacă lași lucrul, te lasă și el pe tine», răspunde el, iar scurt și apăsător. — «Dar bine azi...», îi zic eu. — «Ce este astăzi? — «Este ziua ta, este Sfîntul Vasile! — «Ce ziua mea? Ce sf. Vasile? Zilele nu sînt ale mele, sînt ale lui D-zeu, ori ale cui le-a fi făcut, și eu nu sînt sf. Vasile» — «Ei, ia lasă, dragă, glumele, vin să te felicit: „La mulți ani!”» — «Ba mai bine la mulți draci!... Lasă-mă în pace, că am de lucru; ce nu te astîmperi cu fleacurile? De ce n'ai venit și erî și alaltă-erî să-mi zici: «la mulți ani»? Și acum aștept să vii și mine și poîmine, în toate zilele să-mi zici iarăși și iarăși: «La mulți ani!». Că, de, fie-care zi odată vine într'un an, ba și în viața omului». — «Da ce ai?» îl întreb eu iară. — «Ce am!.. Am de lucru, asta-i!...». — Văzîndu-l așa indispus, am eșit.

MANTEA

Lasă că-î trece, îî trece.....

LEONTINA

Nu știu ce o fi avînd. Știi D-ta ceva?

MANTEA

De!... bănuiesc !

LEONTINA

Așa.... bănuiesc și eă ceva. Nici-odată n'a fost, în nici un an, așa de posomorit la ziua lui. Totdeauna era o veselie!.... La dejun eraî D-ta.

MANTEA

Sînt și acum nelipsit.

LEONTINA

Mai era frate-seă, Fănică.

MANTEA

Vezi aia-î... aia !.....

LEONTINA

Puneam masa aici în salonaș Și venea de pela 10^{1/2}—11 finul Porojan de ne cînta la prînz.... Seara aveam invitați la masă —lăutari...

MANTEA

Da... Și Lache, ca să tachineze pe Fănică pentru frumoasa Dv. chiriașă bătrînă, care credea

că-i curtată de Fănică, numai ce-l auzia: «Ia z Porojane, ştii tu.. cintecul...» Şi Porojan începea: «Costică, ai ochi frumoşi». — Ți-aduci aminte? (fredonează cintecul cu vorbele)

Și fiind-că și pentru-că te-am văzut,

Dorule, iha-ha !

Cu tronc la inimă mi-ai căzut,

Dorule, iha-hă !... (ride).

Și unde se umfla în pene Fräuleina bătrina!
(ride). Da, petreceam bine.

LEONTINA

Se cunoștea că e zi de sărbătoare. Parcă ne ridea sufletul. — Azi o să avem o zi tristă. Lache nu vrea să auză nici de vizite de primit, nici de nimic. A poruncit să nu se facă foc la salon; ci-că e o prostie... ce are lumea cu el? Pe de-o parte îi spun că e ziua lui, și pe de altă parte numai a lui nu este, e a tuturor care vin să-i iea timpul.

MANTEA

Las' că o să-i treacă. Văd că ai înțeles și D-ta cauza. Lipsește Fănică.

LEONTINA

Da. Asta e, de sigur.

MANTEA

Orî ți-a vorbit ceva? Ți s'a plins?

LEONTINA

A! Nu! Să se plîngă! De unde? Nici nu mi-a vorbit. Dar am înțeles eu. El ținea la Fănică; și de-cînd s'aun certat, nu mai e în toate apele lui. Fănică își ține ambiția de frate mai mare, nu vrea să înceapă el împăcarea. Lache, cum îl știi, încăpățînat, zice că nu vrea el să înceapă, că nu e el vinovat, că ar avea aerul că-și cere ertare.

MANTEA

Copilării!

LEONTINA

Și apoi mai e ceva. Acum cite-va zile a fost sf. Ștefan. Lache nu s'a gîndit nici măcar să-i trimeată lui frate-său o carte de vizită, așa de politeță. Nu zic că trebuia numai-decît să se ducă la el și să-l felicite, și să-l aducă la noi, ca să luăm cu toții masa — cu-toate-că și asta s'ar fi căzut s'o facă; nu era lucru mare, nu cădea cerul pe pămînt. Dar nici măcar nu i-a trimis o cartă de vizită!.....

MANTEA

Cred că o să le treacă.

LEONTINA

Cum?

MANTEA

Să-ți spuî.... Eri am primit dela Fănică o cartă de vizită pentru ziua mea și anul nou. Am citit pe dînsa cite-va rînduri de felicitare,

care aveau în ele un aer de melancolie duioasă, de regret adinc și trist. Se plîngea omul că după atîta ani de petrecere împreună a zilei de S-tul Vasile, e nevoit să înlocuiască îmbrățișarea lui călduroasă prin o simplă obișnuită carte de vizită.

LEONTINA

Bietul om !... Sînt sigură că-î pare foarte rău... că e foarte măhnit.

MANTEA

Da ! Nu numai pentru acea-ce spune în bilet, dar mai mult pentru ceia-ce nu spune.

LEONTINA

El totdeauna la Sf. Vasile, aici te întilnea, aici te felicita.

MANTEA

Negreșit ; și pentru-că nu poate veni aici, nu poate nici să mă îmbrățișeze. Și e ușor de priceput de ce este el mai măhnit.

LEONTINA

Că nu poate veni aici, fără indoială, fiind-că în asta se cuprinde și neputința de a vedea pe frate-său, pe care-l iubește ... știi bine.

MANTEA

Cum nu ? Amîndoi se iubesc. Numai puțin să se slăbească ghița, care-î desparte, o mică rază de căldură, de iubire, să treacă între ei, și

sint sigur că puterea căre-î respinge pe unul de altul, se va dovedi că este așa de șubredă, de artificială !

LEONTINA

Ei, dar cum... ? De unde se vie acea rază de căldură, de iubire, de care vorbești D-ta ?

MANTEA

De unde ? Tocmai voiam să spun. — Nu-î astăzi ziua lui Lache ? Nu se dau și se primesc astăzi felicitări de ziua numelui ? Ce ar fi dacă Fănică ...

LEONTINA

(intrerupînd) Imposibil !....

MANTEA

Imposibil ?

(Se aude în stînga voacea lui Lache)

SCENA IV.

LACHE (între culise)

Leontino ! .. Mario ! ..

LEONTINA

E el ! (tare) Indată ! Indată ! (se duce de deschide în stînga). Ce este, Lache ?

LACHE

(Între culise) Să puneți masa mai de vreme astăzi. Mi-e foame. M'am sculat prea de dinineată.

MANTEA, tare, ca să fie auzit de Lache.

Ei! dar mie nu mi-e foame așa de vreme, e de-abea 10. Nici vremea țuicei.

LEONTINA, rizind forțat.

Auzi? Dl. Mantea e aici!..

LACHE, scoțind capul de ușă.

A! E Mantea aici? Bună ziua Silică! Ai treabă cu mine?

MANTEA

-465.035-
Cu alte cuvinte, dacă n'ai treabă cu mine, n'ai ce căuta la masa mea! Bravo! Bună felicitare de anul nou și de ziua mea! (se scoală) Bună ziua! Nu-mi faci onoarea să

LACHE

(Între pe scenă, cu un jurnal în mână, pe care se uită din cind în cind, aci plimblindu-se, aci șezînd pe cite un scaun).

MANTEA

A! dar în halul ăsta! Ce, ești bolnav? Uite la el, ce măi Sf. Vasile! În halat, în pantofi, cu scufia de noapte'n cap, neras... Tu ești? fugi de-aici, că nu te cunosc.

LACHE, ursuz, mergînd la Mantea și luîndu-i mina.

Ce Sf. Vasile? Eu nu sînt Sf. Vasile!... Eu sînt Vasile Viforeanu.

MANTEA, comic, inclînîndu-se.

Mersi!.. și eu Vasile Mantea; dar după cum

vezi, nu sînt nici în halat, nici în papucî. Sînt gătît, tuns şi frizat, ca la ziua mea şi ca la ziua ta. Nu ca tine.

LACHE

Eû, ştii că dimineata nu staû să mă gătesc, să mă dechisesc, să mă ferchezuesc. Imî iaû halatul şi-mî văd de lucru. Am scris aproape trei articole pentru jurnal.

MANTEA

Şi de ce tocmai astăzi zorul ăsta de lucru?

LACHE

Şi de ce n'ar fi astăzi?

MANTEA

Azi e zi de recreaţie...

LACHE

De recreaţie? Recreaţia mea e munca.

MANTEA

Ştiu... Asta e însă maxima zilelor de lucru. Alt-ceva este pentru o zi de sărbătoare.

LACHE

Ce tot umbli şi tu cu zile de sărbătoare! Sărbătoare!... Sărbătoare e cînd ţi-e lene. Nu ştii? În casa leneşului totdeauna e sărbătoare.

MANTEA

Și va să zică acum ești cu totul în contra sărbătorilor. Nu mai vrei sărbători...

LACHE

Eū nu înțeleg sărbătoare decît aceea pe care și-o face omul singur.—Leontino, vezi de masă... să se pue mai de vreme. Parcă mi-e foame de-acum...

MANTEA

Și vă rog, D-nă Viforeanu, nu uitați că trebuie să puneți un tacim mai mult la masă. Nu-i așa, Lache ?

LACHE

O... ce mă mai întrebî! Asta se înțelege de la sine.

MANTEA

Și vă rog iar să nu uitați că acum, sint de abia 10, și că mie nu mi-e foame așa de vreme, și că dacă vreți să-mi vie apetit... o țuiculiță înaintea mesei...

LEONTINA

(Ia după etageră o sticlă și toarnă două pahărele).
Tocmai mă gindeam eū la asta...

MANTEA

(ducindu-se să ia paharele, dar întorcindu-se repede)
Ei, dragă Lache, dar mai întâi să zicem: La mulți ani!

LACHE, nervos.

Ei lasă, lasă !...

MANTEA

Îți urez toate fericirile...

LACHE

Ei aș! Fugi cu prostiile !...

MANTEA

Cel puțin îmi dai voe să te sărut ?

LACHE

Să mă săruți ? Hm ! dacă-ți face plăcere... În fine... Hm ! tot zici că-î ziua ta... Să nu-ți stric cheful, ești vesel (se săruta).

MANTEA

Acum (se duce să ia paharele ; privind pe tavă)
A ! dar sînt numai două pahare. M-me Viforeanu, al D-tale ?...

LEONTINA

Mersi, eū nu beaū țuică.

MANTEA

A ! nu se poate, nu se poate ! Măcar să guști, să ciocnim.

LEONTINA, toarnă încă un pahar.

MANTEA dă lui Lache

Așa ! (ciocnește cu el) Noroc ! Să trăești ! (către Leontina) Și D-ta M-me Viforeanu ! La mulți ani,

să vă trăiască Ionel ! Să trăiți și Dv. să-l vedeți mare și fericit...

LEONTINA

Să te auză D-zeu ! (Bea cu toții. Lache și Leontina abia gustă. Mică pauză, după-ce se așază paharele pe tavă).

MANTEA, făcîndu-și semne cu D-na Viforeanu.

Dar unde este Ionel ? Nu-l văd pe aicea.

LEONTINA

E dincolo în odaie ; mă duc să-l aduc.

LACHE, Leontinei, care eșea prin dreapta.

Ia lasă acum pe Ionel. Lasă-l să se joace. Vezi de masă, că mi-e foame (Leontina iese).

SCENA V

MANTEA

Ce stai așa în halat ? Du-te de te'mbracă, te gătesce. Ai aerul să fii bolnav. Poate mai vine cine-va.

LACHE

Cine să mai vie ? Nu are cine să mai vie !

MANTEA

Doar n-ei eși așa... înaintea musafirilor.

LACHE

Ce musafirî ?

MANTEA

Vizite nu primeşti ?

LACHE

Vizite ? Cum vizite ? Ce fel de vizite ? Cine are afaceri cu mine, n'are decît să vie—pentru afaceri. Şi astă-zî nu sînt dispus să primesc pe nimeni, pentru nici un fel de afaceri... Nici n'am zis să încălzească salonul măcar, ca probă că ce-ţi spuî e adevărat.

MANTEA

Dar asta-î misantropie curată, Lache...

LACHE se scoală, merge la sobă.

Aîda de ! misantropie ; numa vii şi tu cu cîte o vorbă d'astea marile : misantropie ! Unde vezi tu misantropie ? Adică eu sunt misantrop. Da ?

MANTEA

Misantrop nu eşti, dar asta-î misantropie, ai dică faptă de misantrop. Misantrop ai fi cînd a-rămînea aşa şi pe viitor (mică pauză). Ce ţi-a a-bătut aşa de-o dată pe un obicei, care după mine e foarte frumos ? Mărturiseşte mai bine că eşti supărat cine ştie de ce.

LACHE

Supărat ? De ce să fiu supărat ? N'am de ce să fiu supărat. Nici corăbiile nu mi-s'au înecat

în mare, nici moșiile nu mi s'aũ scufundat de cutremur, nici hoții nu mi-aũ găsit comorile ... Slavă Domnului! sănătos sint și eu și nevasta și Ionel. Am ce mânca, n'am grijă de nimic... De muncit pot munci... N'am nevoie de nimeni... Dar n'am totdeauna chef... Ce, tu ai parcă totdeauna chef? (Vine de se așează iar pe scaun).

MANTEA

La ziua mea în totdeauna uit supărările.—Și tu tot așa făceați altă dată (mică pauză). Să-ți spun eu de ce nu-ți acum ca altă dată? Să spun?

LACHE

Orî îi spune, orî n-îi spune... tot aia face. N'o să să schimbe ce nu se poate schimba!...

MANTEA

Altă dată parcă eram mai mulți la masă...

LACHE face o mișcare (Pauză)

MANTEA

Nu-ți pare și ție tot așa?

LACHE

Cum mi se pare mie, mi se pare. Asta e altă vorbă.. Dar nu pot să te opresc pe tine să-ți spui părerile.—Ce are a face numărul persoanelor cu dispoziția sufletului? Pot să fiu singur sau numai cu unul și să fiu vesel... Și să fiu cu o sută și să mor de urît...

MANTEA

Asta așa e... Poți să mori de urît, cînd îi fi cu o sută, și să te veselești cu unul singur. Dar cînd acel unul ți-e frate și lipsește, sufletul e apăsător greu de tot... greu de tot... (mică pauză). Cînd era și Fănică era alt ceva.

LACHE își schimbă locul: tace.

MANTEA

(se duce lîngă el, cu un aer serios și blind)

Lache!

LACHE

Ce este?

MANTEA

N'o să vină astă-zî Fănică la tine?

LACHE

Treaba lui! N'are decît... Casa mea e deschisă... N'am dat pe nimeni afară...

MANTEA

Dar nu știi tu? Nepoftitul n'are scaun... Nechemat cum vrei să vie? Ba nu, zeu!

LACHE

Silă cu dragostea nu fac nimănuî.

MANTEA

Nu e vorba de a face silă cu dragostea, ci de-a arăta că ți-ar face plăcere vizita lui.

LACHE

Plăcere la plăcere ! De unde știu eu că i-ar face plăcere să mă viziteze ? ... Să rămîn caraghios ?

MANTEA

Caraghios !.. Caraghios nu rămîne niciodată cineva cînd face o politetă. Și apoi Fănică nu e oricine. Ți-e frate ...

LACHE

Frați sintem toți în Hristos Teoria asta cu frații de sînge !! Bazaconiî învechite. Frate e cine te iubește—asta e !

MANTEA

Păi voi vă iubeați parcă o dată (pauză, după care Mantea repetă aceleași cuvinte). Păi voi parcă vă iubeați odată ...

LACHE

Odată ... firește că ne iubeam ... odată (în-
duioșat).

MANTEA

Fănică ținea la tine mult.

LACHE

Firește... o fi ținut.

MANTEA

Și tu îl iubeai.

LACHE, mai înduioşat.

Ei, natural... parcă omul e stăpîn pe sentimentul lui... Îi iubeam...

MANTEA

Şi el ți-a dat probe că ai de ce să-l iubești... mai mult decît pe orî-ce om...

LACHE

Probe... ei da... (ne mai putîndu-și stăpîni emoția) Ia să vorbim de alt ceva... Probe a dat mai ales în urmă... da... atunci cînd.... hm! lasă... nu-mi mai aduce aminte...

MANTEA

Ei, ce-a fost atunci, a fost... Trebuie să se sfîrșească odată... Ce dracu!... Nu te știam așa hain... nici pe tine, nici pe el... Unul din doi trebuie să facă începutul. Și după părerea mea s-ar cădea să faci tu începutul, că de ...

LACHE

Că ce... de?

MANTEA

Tu ești mai mic....

LACHE

Ia fugi de acolo cu copilăriile! Ce? sînt Ionel? Astea să le spuî lui Ionel, nu mie!—Apoi dacă începî cu de-astea... (se scoală, se preumblă)

MANTEA

Bine!... Să lăsăm astea. Dar și tu parcă le faci într'adins ca să stai certat cu el... Vezi, nici așa...

LACHE

De ce? Ce fac eu?

MANTEA

De invitat nu vrei să-l inviți--cu-toate-că s'ar cădea, după părerea mea... Apoi nici încaî la ziua lui nu te-ai gândit să-i trimiți o cartă de vizită măcar.... Ce te costa?

LACHE, supărat.

O cartă de vizită?! Uf! da oamenii ăștia te scot din sărite, nu alt ceva!... Nu înțelegi, bre omule, că eu găsesc stupid obiceiul ăsta!... că vreaî să rup cu el odată pentru totdeauna? Că nu mai vreî să asasinez și eu oamenii cu cartoanele mele?

MANTEA

Serios vorbești, or glumești?

LACHE

Nu-ți mai răspund nimic (îar să așază: pauză mică) Mă întrebă dacă vorbesc serios!... Nu fac numai vorbă eu, să știi odată!... Pun în practică. N'am trimis, pentru azi, nici o cartă de vizită la nici un Vasile și nici felicitări de anul nou.

MANTEA

Și cum ai să feliciți pe prietenî, dacă nu le

trimiți cărți de vizită? Ai să le scrii fie căruia
cite o scrisoare?...

LACHE

De loc.

MANTEA

Atunci cum?

LACHE, tare supărat, se scoală.

În nici un fel, omule. Omule, în nici un fel!
Înțelegi orî nu românește? Nu felicit, nu, nu!...
Mă faci de-mî sparg pieptul... Și nu-mî place
să primesc felicitări. Și am să arz, am să a-
runc în foc pe ale care-mî or veni azi.

MANTEA

Ași!

LACHE

Ei vedea.

MANTEA, ca pentru el, dar tare speriat.

Ar avea haz!

LACHE

Ai priceput acum? Nu-mî place... Nu-mî
place...

MANTEA, cam răstît.

Pentru-ce nu-ți place?

LACHE

Pentru că-s prostii. (Se duce la sobă, stă întors cu
spatele. Pauză. Din dreapta intră Leontina, ducînd copi-
lul de mină).

SCENA VI

MANTEA. văzîndu-î.

Nu-ți place să primești dela nimeni?

LACHE

Dela nimeni!

IONEL

(Invățat de Leontina încet, se duce la Lache și strigă)

La mulți ani, tatică! La mulți ani!

LACHE. se întoarce. (Scenă de incureătură)

Ce este asta?... Tu ești?... Ce vrei tu?... Nu...
Lasă, dragă... Nu!... bine... bine... lasă
nu acum... Leontino, înțelegi... Știi bine...

IONEL

Am o poezie tatică.

LACHE

N'am timp acum, dragul tatei... Lasă miine...
(il ea de mină, îl duce spre odaia din dreapta). Lasă
miine...

IONEL

Azi e ziua ta, azi e ziua ta...

LACHE

Nu e nici-odată ziua mea... nici a ta... nici
a mă-tei... a nimănuî... Nimeni n'are ziua

sa... Toate zilele sînt ale lui D-zeu... Și
mine e zi... ca și azi... ca și ieri...

IONEL, plingător.

Ba e ziua ta... Ba e ziua ta...

LACHE

Nu!... Înțelegi ce-ți spun eu... (cu ton
blind, dar hotărît) c'apoi mă supăr... Du-te, vezi
e gata masa? Venim și noi (duce pe Ionel, închide
ușa după el. Ionel s'aude plingînd afară).

SCENA VII

LACHE (cam supărat, către Leontina)

Tu l'ai învățat... cu prostiile voastre... Du-te
de-l împacă... Nu știaî că nu-mî plac moftu-
rile?... Invățați pe copii de mici cu fleacu-
rile... O fi așteptat și cadourî...

LEONTINA

Nu era mare lucru să-l fi lăsat să zică poezia
și să-i fi dat ceva...

MANTEA, ironic.

A! nu... Virtute stoică!... Să se abată el
dela principii, mă rog? S'ar putea? Ce educa-
ție ar mai da copiilor? (Leontina iese).

SCENA VIII

LACHE, plimbându-se agitat.

Vezi... toate nimicurile astea... mă... turbură. Nu se putea să mă lase lumea 'n pace azi?...

MANTEA

Nu te mai cunosc și nu te mai înțeleg!... Să gonești copilul!

LACHE, cu aer de regret.

Nu l'am gonit!... Cum l'am gonit? Nu mi-a zis: la mulți ani!...

MANTEA

Să nu-î dai nimic!... Un cadou... ceva...

LACHE

Ei, parcă numai decît azi... O să-î dau eu... Mai sînt zile...

MANTEA

Să minți că nu te cheamă Vasile, că nu e ziua ta... Să-l faci să plîngă!

LACHE

Da bine, Silică, tu ți-ai pus în gînd să mă faci să... (Abea încetează copilul să plîngă, și se aude în sală lăutarî acordîndu-și instrumentele. În orchestră se aude și naiul pe lingă celelalte instrumente obișnuite).

LACHE

Da asta ce o mai fi?

MANTEA

Nu-ți închipui? Mă prind că este finul tău Porojan. A venit să te firitisească.... (Se aude cîntînd marșul Boulanger).

LACHE

Dar asta-î nebunie curată... Asta-î lată de tot... (striga) Mario! Mario!... (Maria intră).

SCENA IX

LACHE

Spune-le să mă lase în pace.... Să nu-mi țină la urechi... Ce-s nebuni?

MARIA

E finul D-tale Porojan, cuconașule! Ci-că știți D-ta...

LACHE

Ce fin? Pentru-că tata a făcut păcatul de a botezat un țigan, eu să fiu condamnat să-î aud scîrțîiturile lui?—Spune-î să plece... (Maria iese).

SCENA X

MANTEA

De ce nu-î laşi să cînte? Îşi fac oamenii cheful şi nu fac rău nimănuî. Şi apoi ce-o să zică bietul Porojan? În toţi anii ți-a cîntat la ziua ta şi azi să-l gonesti?

LACHE

Ce! Ce-a fost într'un an, trebuie să fie numai decît în toţi anii? Anul ăsta n'am-poftă de muzică. N-am voe să n'am poftă de muzică? N'am? Şi ce? Omul nu trebuie să se mai schimbe? Uite, obiceiurile astea cu felicitările de ziua numelui, de anul nou, sînt minciuna organizată în datină... minciuni pe faţă... Nu mă mai împac cu ele... Să mă lase 'n pace.

SCENA XI

(Intră Ioşca, argatul, lăsînd uşa deschisă; curînd după el: lampistul, coşarul, măturătorul de poduri, spălato-reasa, bucătăreasa).

IOŞCA, învîrtînd căciula, vesel.

No! la mulţi ani stapune! Se traiţi cu tota familia, cu cuconiţa, cu coconaşul... Se-ţi de D-zeu...

LACHE

Ce-î asta ? Ce întri cu ciubotele'n casă ? Cine te-a chemat ? Ți-am zis eu să vii ? — Inchideți ușa că se răcește casa. Arde focul în parigină ?

SPĂLĂTOREASA

Arde, boerule La mulți ani !

LACHE

Da ăia cine mai sint ? (privind pe coșar, măturător, etc. în pragul ușei)

Ce ați venit așa spoiți la mine, și cu măturoiul la spinare ? Vreți să speriați lumea ?

MANTEA

Ce ai cu ei ? Sint toți cei de anul trecut, de sigur, în costumul lor profesional, cum le-ai poruncit tu să-ți vie la ziua ta (către dînsii). Veniți mai aproape ! (se caută în buzunar).

TOTI (unii de-odată, alții curînd, unii după alții, către Mantea)

La mulți ani d-le Mantea ! Să trăești și d-ta, să-ți îplinească D-zeu toate dorințele !

MANTEA

Să trăiți și voi (le dă bacșiș).

LACHE, după ce le dă Mantea bacșiș

Haide acum.... plecați că se răcește casa....

MANTEA, încet.

Dă-le și tu ceva N'are haz !

LACHE, încet.

Tu-î înveți cu nărav... (se caută în buzunar).
Na-vă... (le dă).

BUCĂTĂREASA

Dacă nu-î cu voe bună eă nu primesc, boerule... Văd că ești supărat... Da lasă că-mi-î da d-ta altă dată... Să trăești, la mnlți ani... (pleacă cu toții. Ioșca cel din urmă. În timpul acesta lăutarii încetaseră marșul. Acum începe unul dintre ei să cinte din gură, acompaniat de ceilalți din instrumente:

*Costică, ai ochi frumoși,
Dorule, iha ha!...
Te ai dus și nu te-ai întors,
Dorule, iha ha!...*

LACHE, luî Ioșca pe cînd acesta eșia.

Ioșca, du-te de le spune să înceteze. Acum
aă început să și urle. Să nu-î mai aud!

SCENA XII

MANTEA

De ce nu-î lași să cinte, zăă, mai departe?...
E nostim cîntecul... E cîntecul tău, Lache...
Nu-ți aduci aminte? Îi ziceai lui Porojan să cinte,
ca să tachinezi pe Fănică pentru nemțoaica...
(lăutarii încetează) Păcat... Urma tocmai strofa
cea din urmă, cea mai nostimă... Știi ce haz
faceam (fredonează vesel în fața lui Lache).

*Și fiind-că și pentru-că te-am văzut,
Dorule iha, ha !
Cu tronc la inimă mi-aî căzut,
Dorule iha, ha !...*

LACHE

Ce nonsens ! Numai un om beat poate gusta
ast-fel de insanităîi.

MANTEA

Ei, așî !...

LACHE, după o pauză : plimbîndu-se.

Vezi ? Iată ce va să zică ziua numelui ! Sfin-
tueală ! Un mijloc de a te sfîntui și de a ciș-
tiga fără muncă. Ce-î asta alta, decît o cerșe-
torie ? Dar în loc să-î zici pomană, îi zici bacșiș.
(se plimbă)

MANTEA

Și chiar dacă ar fi așa, unde e răul ca cine
are mai mult să găsească ocazia, măcar odată
pe an, să le dea din avutul său la cei cari au
mai puțin ? (șade). Dar nu-î pomană, nu-î cerșeto-
rie, dragă Lache. Nu paralele î-aduce la ușa ta.
Ai văzut ce ți-a răspuns bucătăreasa ? Bravo ei !
Și în inima celorlalți acelaș sentiment s'a produs,
dar n'aî îndrăsnit să ți-l spună. Dacă nu e cu
voe bună, cu inimă veselă și drăgostească, nu
plătește nimic paraua care le-o dai. Nu e banul în
sine, care-î înveselește la împrejurări de acestea,
ci sentimentul, care însoțește dania lor. Să fie
cit de puțin, dar să fie din inimă. Măcar o vorbă

bună de mulțămire, un semn de dragoste, ce-va care să le arăte că au în inima ta un locșor cit de mic, că între sufletul tău și între sufletele lor nu s'au rupt legăturile, care vă țineau uniți; asta vor ei, nu câștig fără muncă, nu po-mană, cum zici tu.

LACHE

Așa credeam și eu înainte; tot așa ziceam, ca tine. Dar astea sînt trezături, idei vechi. Tu ești și ai rămas un... idealist!...

MANTEA, rîzînd

M'așteptam să-mi zici un retrograd, un reac-tionar. Dar un idealist! Crezi că cu asta m'ai lovit? (mică pauză).

LACHE, se așază și el.

Știu eu la ce m'am gîndit cînd ți-am zis așa!

MANTEA

La ce, mă rog? Spune, să aflu și eu...

LACHE, repede și brusc.

Ia, că ești un filosof burtă-verde. (mică pauză).

MANTEA, ride.

Pentru că vreau să păstrez niște obiceiuri, ba încă bine-făcătoare? (zimbînd forțat) Dar tu, care vii și arunci cu bomba furiei tale în ele, ce fel de filosof îmi ești? Vrei așa de-odată să distrugi o lume de deprinderi bune! Apoi să nu zic și eu de tine că ești un fel de filosof «Vaillant?»

LACHE

Asta-î! ai înimerit-o! Eă și anarhist (se scoală, merge spre sobă).

MANTEA (se scoală)

Apoi de! Eă și burtă-verde!... (Încălzindu-se din ce în ce). Mai degrabă tu anarhist!... Acum te ridici în contra felicitărilor... Și-ți șeade și bine cum te vād în costumul acesta de nesinchiseală, în halat și în papuci, cu barba ne-rasă, posac și ursuz. Mă aștept să mergi mai departe, să te ridici în contra altor obiceiuri bune, poreclindu-le că sînt conveniențe sociale putrezite, mucegăite; că sînt prejudiții. Mă aștept să nu mai dai bună ziua la oameni, cînd i-î întilni pe drum, să nu-ți mai îei pălăria la ei, să nu-î mai saluți. Căci ce-î aia să zici ziua bună? Ziua este bună sau rea după cum a făcut-o D-zeu, n-o să se schimbe după vorba noastră. Și ce-î aia să-ți îei pălăria din cap, cînd treci pe lîngă un om? Absurd! Și astfel pe gîrlă toate politețele. Mă aștept să te vād ca pe alți zevzeci, care se cred că sînt progresiști și în realitate nu sînt decît niște retrograzi ante-deluviani, mă aștept să te vād umblind nespălat pe obraz cu lunile: că adică dece să speli obrazul mai mult ca altă parte a corpului, nu-î și el tot carne și piele? Să te vād cu părul mare, netuns și nepăptănat: că ce-î aia să stai să-ți tot așezi niște fire de păr? Parcă altă treabă nu are omul, regele creațiunei, decît să se ocupe cu părul din capul lui? Curățenia? O vanitate. Omul modern, adevărat modern, umblă soios, vorbește ca un bătăran, nu menajează nimic și nu respectă pe nimeni, dă cu barda'n Dumnezeu și cu ocările

în oameni. Aşa o să-mi ajungă, vestite filosof
Vaillant !...

LACHE

Apoi tu, cînd te porneşti . . . (se preumblă).

SCENA XIII

(Intră Mariea cu un pachet de plicuri de cărţi de vizită).

MARIA

Conaşule, a adus curierul astea.

LACHE

Ce sînt alea ?

MANTEA

Ce să fie ? Sînt de sigur cărţile de vizită care
trebuie să-ţi vie la ziua ta.

LACHE, se duce să se uite.

A ! ha ! Ei bine ! Mario, du-te de le aruncă pe
toate în foc ! . . . (Maria se îndreptează către sobă).

MARIA

Să le arunc în sobă ?

MANTEA, speriat.

Cum să le arunc în sobă ? Adu-le'n coa,
Mario ! . . . N'are haz de loc . . . Nu face pozna !
(se îndreptează către Maria).

LACHE

Ba dă-mi voie! Haz-nehaz nu sînt ale D-tale, sînt ale mele, pot să fac cu ele ce voiū...

MANTEA

Se 'nțelege!... Dar... nu să le arzî.

LACHE

(Ia serisorile din mîna Mariei și se îndreaptă cu ele înspre sobă).

Orî-ce! Și de ce nu le-aș arde? Niște cartoane și nimic mai mult!

MANTEA

(Eșindu-î înainte și punîndu-se între el și sobă).

Ia stăi omule, că nu sînt numai cartoane acolo! (îi ține minile). O fi și ceva mai mult decît cartoane. De unde știi? Poate îți arunci în foc norocul!

LACHE

Ce să fie alt-ceva! Nu poate să fie nimic de cît fleacurî de cărți de vizită.

MANTEA

Bine! Fleacurî de cărți de vizită fie; dar fleacurile astea sînt puse într'un plic!

LACHE

Bine... Și?

MANTEA

Și pe plicurile alea se află mărci poștale.

LACHE

A! timbrele tale! Uf! Cu timbromania ta!...
Sta! să ți-le dau (vine la masă, Mantea i-le ia toate
din mină, scoate din plicuri cărțile de vizită, pe care le
așază într'un teanc și dă lui Lache plicurile).

MANTEA

Na! stringe tu plicurile de-ocamdată, jăfuește-
le de mărci și apoi fă din ele un autodafé în
sobă și apoi vine și rindul cărților, sau carto-
nelor, cum le numești tu... (Îl conduce la sobă,
unde Lache se așază pe un scaun, apoi să întoarcă cu
cărțile de vizită).

MARIA, care așteptase pînă atunci.

Curierul așteaptă, cuconașule!

LACHE

Ce așteaptă? Slănțuială?... Un semn de dra-
goste pentru serviciul ce mi-a făcut?

MANTEA

Dă-î, măcar pentru atîtea timbre...

LACHE

Pentru timbre să-î dai tu (dă Mariei ceva. Maria
iese).

SCENA XIV

MANTEA

A! a rămas încă un plic; e lipit (în parte). Țsta e! (tare, uitându-se prin el). E tot o cartă de vizită.

LACHE

(ocupat a rupe mărcuțele și a arunca în foc plicurile unul cite unul)

Lipit—nelipit, în foc! Rupe-l și adu-l încoa.

MANTEA

(Îl rupe; ducându-se către sobă, rupe pe drum mărcuța și aruncă plicul în foc)

Uite îți ajut și eu la autodafé. Cum văd am bună recoltă de timbre, ai un teanc destul de mare de plicuri. (se întoarce la masă) Ia să vedem, numai așa de curiozitate (se uită la o cartă) «Dumitru Vasîloi», deputat.

LACHE

Reclamă electorală!...

MANTEA (citește altul)

Dl. și D-na Alionte.

LACHE

Țsta a umplut desigur zece cutii de poștă cu cărțile lui de vizită. La anul nou bieții curieri să spetesc numai din cauza lui.

MANTEA

Curierii, aleargă și ei cît pot; sînt plătiți pentru asta. Cît despre Alionte, e semn că are multe relațiuni, că este un om sociabil, nu un ursuz, ca alții...

LACHE

Ca alții — adică, văz doamne, ca mine, înțeleg eu. Eu nu vreau să mint, urăsc ipocrizia. — Ce vor ei, mă rog, cu cartoanele lor?...

MANTEA

E un semn că s'aû gîndit la tine.

LACHE

Ei, și dacă s'aû gîndit?

MANTEA

Că-ți doresc binele... Că-ți urează fericire...

LACHE

Dar ce, fericirea de ei atîrnă? Ce sînt ei? Fabricanți de fericire?

MANTEA

Ei! Fericirea atîrnă de multe și de toate. Nici nu știi de ce te simți fericit. Un lucru de nimic, un salut politicos, o privire amicală, un cuvînt delicat, o stringere de mînă afabilă, un «bună ziua» cu tonul dragostei și veseliei... Ce știu eu? Fericirea e o floare gingașă: adiera unei umbre de idee o deschide zimbitoare, sau o închide tristă, o desvoltă sau o ofilește...

LACHE

Ce mai teorii idealiste de ocazie ! Ca la gura sobei...

MANTEA

(Făcînd în sine semnul rezoluţiunii şi prefăcîndu-se că citeşte un bilet)

Haralambie Isbiceanu.

LACHE

Nu cunosc. Cine-o fi şi Necşu ăsta ?

MANTEA

A ! A ! Chiar scrie ceva pe bilet !... «Urează D-lui Viforeanu ca în cel mai scurt timp să-şi frîngă gitul».

LACHE

Auzi obrăznicie ! Cine-î ăla, mă rog ? De unde-î biletul ?

MANTEA, rîzînd.

De unde vrei să ştiu ? Plicurile le aruncî tu în sobă. Dar ce-ţi pasă ? Parcă o să-ţi frîngi gitul în adevăr ? (rîzînd) Vezi ? Vezi ?

LACHE

Dar de unde şi pînă unde ? Mă mir... Haralambie acela Isbiceanu, să mă blesteme aşa netam-nesam ! Ia să văd scrisul !

MANTEA

Nu! nu e nici un bilet, am glumit... am glumit..
Am vrut să-ți probez că biletele nu rămân fără
efect. (citește un bilet) Scarlat Vlădulescu.

LACHE

Da? Ăsta-i un tânăr pe care l'am recomandat eu
Ministrului de Justiție, și a fost numit judecător.
Dar nu știu în ce oraș o fi. De unde vine biletul?

MANTEA

Nu pot să spun. Plicurile le aruncî tu în foc..

LACHE

Ia vezi serie ce-va?... Ce serie?

MANTEA

Nu serie nimic.

LACHE

Hm!... E un tânăr deștept și cu viitor, dar....
(trăgănind) cam... ingrât...

MANTEA

Ei, tot ți-a trimis o carte de vizită.

LACHE

O carte de vizită! Ce mai lucru! Fără să serie
nimic pe ea...

MANTEA

A ! A ! (citind un bilet, cu glas tare) Ascultă Lache !
Ștefan Viforeanu !...

LACHE

Ei ași !... (tresărind mirat, scapă plicurile din mină).

MANTEA

Adevărat, Lache, nu mint (jucind și el surpriza, satisfacțiunea și triumful) Ai văzut ? Bravo Fănică !...
Om de inimă ! Cavaler !...

LACHE

Adevărat ? A trimis ? Nu cred !...

MANTEA

Da ! da ! A trimis. A trimis (arată cartea) Uite
cartea. Uite-o ! Om de inimă, bravo ! Ce ai să
mai zici acuma ? Vezi ?

LACHE

Hm ! va să zică ... (pausă; rămîne pe gînduri).

MANTEA

Și cînd face aceasta ? După-ce tu nu te-ai
gîndit ca să-i trimeti de ziua lui. Probă că nu-ți
poartă ranchiună. Vezi ? Mai zici ceva ? (Viforeanu
tace, stă gînditor). Și încă... (uitindu-se pe cartă) A !
nu băgasem de samă... uite pe partea opusă
scrie ceva.

LACHE

(Sculindu-se repede, dar rămânind în picioare pe loc).

Scrie ? !

MANTEA

Da, da, scrie, scrie ! . . .

LACHE, abea stăpînindu-și emoția și curiozitatea.

Ce ? Ce scrie ?

MANTEA

(cetește, apăsînd cuvintele și privind pe Lache aproape la fie-care vorbă, cu aer de imputare).

«Regret că împrejurările, pe care le cunoști, «nu-mi permit de astă-dată a te îmbrățișa de «ziua ta ca în trecut. Trimit prin aceasta însă «cele mai sincere urări de fericire» (urmează entusiasm și solemn după o mică pauză) A ! dar asta-î frumos din partea lui ! (Lache începe a se plimba gînditor) La asta drept să spun nu m'așteptam ! E mai mult decît ceia ce se'ntîmplă de ordinar.

LACHE

(se întoarce repede către Mantea, se duce de-î ia biletul din mînă)

Să văd.

MANTEA

(Pecînd Lache citește încet biletul învîrtindu-l cînd pe o parte cînd pe alta)

De necrezut, nu-î așa ? Nu te așteptai nici tu, de sigur.

LACHE

Hm! Ciudat! (fața i se luminează din ce în ce) Ciudat!

MANTEA

Ai văzut? Ei acum? Acum? Ce mai zici?

LACHE

Ce să zic! (pauză).

MANTEA

Ești bătut?

LACHE

Bătut! (mică pauză).

MANTEA

Ce-î de făcut?

LACHE

Știu și eu?...

MANTEA, cu ton de indignare, răstit.

A!... Știu și eu!... Cum știu și eu? Ești nesuferit!... Mai rămîne cîeva la îndoială ce trebuie să facă în cazul acesta? Auzi!... Știu și eu! Nu ți-e rușine? Azi e ziua ta, cum a fost mai dăună-zi a lui; altă-dată, cînd era ziua lui, nu numai că-l felicitai, dar făceați sărbătoarea aceea împreună, cu toții. De astă dată nici n'ai sărbătorit ziua lui... Și ce e mai de neiertat

nu i-ai trimis măcar o cartă de vizită, nici măcar o car-tă de vi-zi-tă (apăsat și silabisind).

LACHE, invins, rușinat, cu capul în jos.

Mă temeam să nu fie rău primită.

MANTEA, răstit.

Dar el de ce nu s'a temut că are să fie rău primită carta asta ? (o arată) L'ai crezut pe el mai rău decît el pe tine. Acum nu mai rămîne de cit un lucru, ca să faci răutatea cu vîrf și înde-sată. După-ce ai primit carta lui de vizită în care ai văzut ce-ți scrie — că regretă că nu te poate îmbrățișa de ziua ta — nu mai rămîne, zic, decît atita': să nu răspunzi. Și atunci... atunci... (pauză ; Mantea se preumblă. Lache îl urmează cu privirea. Apoi întreabă timid).

LACHE

Cum să răspunz ?

MANTEA, energic dar satisfăcut.

Cum să răspunzi ? Mă 'ntrebî pe mine cum să răspunzi (ducîndu-l la masă) Pune-te ici și scrie ; n'ai decît să parafrizezi biletul lui. Scrie ! (Vîfo-reanu ȋa condeiu și se uită la Mantea întrebător).

MANTEA, dictînd.

«Aș regreta mult dacă împrejurările, pe care
«le cunoști, ne-ar împedeca să sărbătorim îm-
«preună, ca altă-dată, ziua de astăzi ; dacă și
«D-ta simți tot ca mine, te aștept să vii negre-

«șit la prînz». Iscălește. A nu! Adaogă «Lipsa
«D-tale e foarte simțită». Iscălește.

LACHE

Ce o să zică el?

MANTEA

Asta te interesează acum?

LACHE

Dar cum o să poată el veni la prînz? E oara
înainteată. Și cine o să-l găsească cu biletul?

MANTEA

Asta-î treaba mea. (Ia biletul; se aud clopoteii de
la o sanie, iese repede strigînd) Mario! Oprește bir-
jarul.

MARIA, în culise.

Birjar, birjar!... (sunetul se oprește).
(După o pauză, în care Lache se plimbă vesel, intră
D-na Viforeanu).

SCENA XV

LEONTINA

Lache, masa e gata.

LACHE, preumblinduse încurcat.

E gata?... Nu încă, să mai așteptăm.

LEONTINA

Pe cine?—Unde s'a dus Dl. Mantea?

LACHE

Unde-ai pus masa?

LEONTINA

Unde mi-ai spus!...

LACHE

Hm! Da... Nu acolo (cu fața radioasă) Nu acolo, s'o punem aici, ca înainte, ca'n totdeauna.

LEONTINA

Aici? (mirată) Dar unde-î Dl. Mantea?

LACHE

Și... (trăgănind) Vezi să se ducă cine... va... după... ă... Porojan...

LEONTINA

Îl auzeam cîntînd. A plecat?

LACHE,

Da! (Din ce în ce mai vesel) Să se ducă să-l cheme (sîrigă) Mario! (Maria intră).

SCENA VII

LACHE

Zi lui Ioșca să plece repede, dar repede și să-l aducă numai decît, numai decît să-l aducă...

MARIA, stă pe loc.

LACHE

Haide, du-te !

MARIA

Unde să se ducă Ioșca ? Pe cine să cheme ?

LACHE

Nu-ți-am spus ? Pe Porojon. Haide du-te ; să-l aducă îndată. (Maria vrea să iasă, Viforeanu o strigă) Mario ! să vii pe urmă cu bucătăreasa, cu spălătoreasa, cu cine știi, să aduceți masa aci ... Auzi ? Curînd !.. (Maria ese, Viforeanu strigă repede) Mario ! Mario ! Na (mai încet, parcă s'ar teme de cine-va) dă-î lui Ioșca să cumpere mărci, (aleargă la masa cu cărțile de vizită) Să vedem aproximativ cîte ... Cel puțin trebuie să răspundă cine-va la politeță ... Ei, na pentru 50 mărci de 3 centime (tare și hotărit) Du-te repede !.. Di-î să alerge întăi la Porojan, auzi ? ... (Maria esă, Lache repede după ea) A ! stăi Mario ! Mario !... (Maria revine) Să-mi ia mai multe, să-mi ajungă și pentru anul nou ... Na ... Să iea 300 ... ba 400 ... (tare) Repede ... Spune-î să dea fuga la Porojan întăi. (Maria ese).

SCENA XVII

LEONTINA

Lache, spune drept, unde s'a dus Dl. Mantea ? Nu s'a dus să aducă pe Fănică ? Da ?

LACHE

Da ! Da ! Da ! Da ! Uite (îi arată cartă de vizită)
Îmi scrie, uite ce-mi scrie (îi dă biletul, își freacă
minile de veselie).

LEONTINA

(Citește încet biletul veselă și, ca inspirată de o
idee pe care acum o înțelege).

A ! asta e !... Ei și ? Tu nu i-ai răspuns ?

LACHE

Ba, tocmai că i-am răspuns. Se putea alt-fel ?
Ar fi fost prea de tot. Mai întâi că el a început... El mi-a scris întâi, nu-i așa ? Ar fi o mo-
jie să nu răspund. Ei ! orî-ce s'ar zice, singele
apă nu se face... (urmînd cu induioșare). Bietul
om, parcă sînt în sufletul lui. Cît o fi suferit,
cînd a văzut, că eu îl trec cu vederea la ziua
lui. Și acum parcă-l văd astăzi de dimineață,
sculîndu-se cu ideia că e anul nou și ziua mea.
În ziua asta totdeauna eram împreună, înconjurați
de o atmosferă de dragoste și de veselie, de cînte-
ce și de risete. Și parcă-l văd dîndu-se jos din pat,
trist abătut și posomorît, gîndindu-se : ce să se facă
el astăzi ? cum să-și petreacă ziua ? Unde să se
ducă ? Apoi, jenat și stingaci, așezîndu-se la biu-
rou și între alte cărți de vizită destinate pentru
prieteni, scriind și una pentru mine, în care cu
durerea în suflet, durere adîncă și adevărată, se
plînge că împrejurările nu-i permit a mă îm-
brățișa... Și cine știe ? (aproape plîngînd)... dacă
nu-i s'o fi umplut și lui atunci ochii de lacrimi...

LEONTINA

Așteptam de mult, ca unul din doi să rupeti gheața, care vă despărțea, să dați iar vieții căldura iubirii noastre; căta asta de vizită a topit gheața sufletelor voastre.

LACHE

E bună de pus la icoană (Vorbind ca pentru sine pe gînduri, cu capul în jos, rușinat, cu mici pauze) Ce-mi pare rău... rău de tot... e că n'am început eu... Eu trebuia să'ncep... Parcă mi-e rușine!... (induioșat) Trebuia să mă duc chiar eu... să-i sar de git, să-l iau în brațe... să-l sărut... să... să-i plîng în brațele lui de frate bun, iertător... De ce să-l crez eu așa de rău, cînd el desigur e de zece, de-o sută de ori mai bun decît se arată?... Iar eu nu sînt oare mai rău decît par? Și el mă crede așa de bun!... Se adresează la mine cu atita încredere și devotament!... Cum să-mi împac sufletul?...

SCENA XVIII

(Maria cu spălătoreasa, bucatăreasa etc., aduc masa.
După ei vine Ionel).

LEONTINA, arată locul unde s'o pună.

Aici, aici! Așa...

LACHE, către bucatăreasă.

Ne-ai gătit bucate bune? Ce ne-ai gătit?

BUCĂTĂREASA

Ciorbă de potroace.

LACHE

Bine ! — Asta-î place lui Fănică.

BUCĂTĂREASA

Sarmale de piept de curcan, epure cu măsline,
ă... și un purceluș mic fript pe varză.

LACHE, satisfăcut.

Bravo, bine ! (se caută în buzunar).

BUCĂTĂREASA

Apoi plăcinte, ei... fructe, și... mezele.

LACHE

Uite bacșișul meu. Adinioară n'ai vrut să primești...

BUCĂTĂREASA

Sărut mina. Acum îl primesc, că văd că e
cu voe bună. Încă odată : să trăiți, la mulți ani !

LACHE, către Maria.

Mario, să îngrijești de salon, să faci focul acolo, să se încălzească ; auzi ? Poate să vie cineva la noi astăzi. Lasă ușile deschise, că s'a încălzit cred în antret. Mai deschideți și p'ale din salon, ca să mai între căldură acolo. (Servitorii se ocupă mai întâi cu așezatul mesei, apoi execută porunca).

SCENA XIX

(Intră Ionel).

LACHE

(Uitindu-se ca din întâmplare într'o oglindă mare de părete)

Acum mă duc să mă îmbrac și să-mi rad barba asta. Parcă sînt un barbar.

IONEL

Da de ce a mutat masa aici mamă? (ne primind răspuns) Mamă, mi-e foame, mamă ...

LACHE

(plecîndu-se la copil, cu un ton de mîngăiere).

Ți-e foame? Tare? Și cum ți-e, cînd ți-e foame? Pe unde ți-e foame? Ia spune tatei?

IONEL

(După cite-va dibuiri nesigure cu mîna, arătînd gitul).

Aicea ...

LACHE

Aici? La gît? Ai să sărute tata că-ți trece (il sărută la gît; Ionel gîdilindu-se ride) Vezî că ți-a trecut?!... (Ionel ride cu sgomot; de veselie, aleargă în casă dînd cu biciul și zicînd, „di“!) Cine avea să-mi spue o poezie?

IONEL

Eă.

(De aci înainte, cit ține poezia, Maria începe a deschide toate ușile dela salonaș, asemenea pe cele dela salon. In fața ușei din fund, se vede o parte din salonul mobilat frumos. Pe galeria antretului, așternut un preș, peste care o pînă albă curată. Către sfirșitul scenei se vede Maria trecind din galeria antretului în salon, de mai multe ori, cu brațe de lemne, și făcînd focul in soba care se zărește).

LACHE

Haî spune să te văd.

IONEL. recitează poezia.

*De ce fuge rîndunica
Iarna'n lume,
De nu-î afli nici de viață
Nici de nume ?*

*De ce vara vine iară
Inapoî,
De-și clădește cuib de dragoste
La noî ?*

*De frig fuge, la cald vine
Imî spuî tu ?
Dară cheia astei taîne
N'o știî, nu !*

*Caldul e iubirea dulce,
Dragul meu.*

*Frigu-î ura — rîndunica
Sînt chîar eă.*

*Sînt chîar eă și viă la tine.
Mă iubești?
Viă la tine,—îa mă'n brațe
Părintești.*

LACHE

Bravo ! Vin să te sărut. Ce să-ți dea tat-tău.
Na ! Să-ți îa mă-ta ce-o vrea. (Îi dă parale. Ionel
îi sărută mîna și se duce vesel la mă-sa, care privește
radicăsă scena).

IONEL

Uite mamă, uite !...

LACHE, îl privește rizînd, apoi zice.

Mă duc... mă duc să mă'mbrac repede, poate
vine Fănică. In cîte-va minute sînt gata (se în-
toarce) Apropo. Poftește și pe Fräulein la
masă... (Ese)

SCENA XX

IONEL

Vine nenea Fănică, mamă ?

LEONTINA

Da !

IONEL, sărind.

Vine nenea Fănică, vine nenea Fănică! și-mi aduce jucării.

LEONTINA

Haide, mamă, să punem bani în pușculiță, știi tu... și să-î înnumărăm pe toți, să vedem cîți s-au făcut... Mine mergem în tîrg să facem tîrgueli. (ies amîndoi prin dreapta.—Se aud clopoței delă o sanie care se oprește; apoi vocea, lui Mantea în galerie).

SCENA XXI

MANTEA, în galerie.

Mario, ține și pălăria mea... Ia și pe-a coco-nașului Fănică... pune-le tot în cuier. Așa (în ușa, tot Mariei) Du-te de ia din sanie niște lucruri. (lui Fănică) Haide, intră!

FĂNICĂ

Credeam că vrei să intri tu întîi...

MANTEA

Da haide, omule, că doar nu-s nici Turci nici Tataři. Ești la frate-tău. Ori vrei să ne poftim ca Grecii la pușcărie?...

(Fănică, ca de 38 ani, intră jenat, Mantea după el. Văd că nu e nimeni).

MANTEA

Dar buchetul unde l'ai lăsat ? ...

FĂNICĂ

În trăsură ! ...

MANTEA

Tot în trăsură ?

FĂNICĂ

N'avea haz ... Prea mi-s'ar fi părut melodramatic ... teatral ... să întru cu el ...

MANTEA

Dar altă dată cum veniai cu el întins ?

FĂNICĂ

Ei lasă ! ... Altă dată ! ... O să vină iar timpul ăla ... Dar acum ... după neînțelegerea, care s'a sfârșit chiar azi ... Să întru cu buchet de flori ... Nu înțelegi ? ... Cam caraghios !

MANTEA, care observă schimbările în casă.

A ! asta-mi place ! Iacă masa pusă ... la locul ei ! ... Bine ... Aha ! căldură ! Bravo ... Ușile deschise pretutindenii ... Sociabilitate ! Excelent ! ... (adresindu-se unei ființe abstracte nevăzute) Așa ! vezi ! ... arată-te, omule, odată cum ești ? (ca pentru sine) Ce-î trebuie omului să se arăte cum este în fond,

adică bun? Un mic suris din partea omului...
Un semn de... (face o bezea, își freacă minile cu satisfacție) Ha, ha!...

SCENA XXII

(Intră Maria cu buchetul de flori și bucătăreasa cu două sticle de șampanie).

MARIA

Unde să le pun?

MANTEA

Pe masă. Buchetul acolo la mijloc!... Așa...
Frumos... Bravo... (femeile es).

SCENA XXIII

MANTEA, fredonează.

«Și fiind-că și pentru-că te-am văzut»... Cînd
te-o vedea Lache... cînd te-o vede M-me Vi-
foreanu... Dar Ionel... Dar Nemțoaica... Ah!
Fräulein!... (sfîrșește cîntecul)

*Cu tronc la inimă mi-ai căzut,
Dorule ihaha!*

FĂNICĂ

Parcă nu ne-ar aștepta... nimeni, Silică.

MANTEA

Susceptibilule, vezi colo! Trebuia să ne iese înainte cu muzică!... Așteaptă, vrei să-î chem?

FĂNICĂ

Nu, lasă!...

MANTEA

Maî bine o surpriză. Când o intra Lache, și te-o vedea (la el în față) Hei! nu-ți place? Nu-î maî bine așa?... Ce încăpăținare, frate, la unii oameni să pară maî răi decît sînt. Le e rușine să se arăte buni... Parcă răutatea ar fi un merit!...

FĂNICĂ

Nici eu nu-mî pot explica... Să nu crezi că n'aș fi dorit să mă împac!... Tu știi bine. Dar nu-mî venea să încep eu. Parcă m'aș fi simțit umilit. Și acum cînd a început el, îmi vine parcă maî greu... Mă simt și umilit și rușinat!... Trebuia să încep eu...

MANTEA

Firește că tu trebuia. De, om maî cu experiență; ai trăit, orî-cum, cîți-va ani maî mult pe pămînt... Prin urmare se putea aștepta cine-va dela tine la maî multă înțelepciune... la maî multă indulgență. Ai avut maî mult timp să încerci și să măsoři deșărtăciunile vieții (cu ton de

melancolie duioasă și glumeață, cu entuziasmul unui om care vede răul dar îl trece cu vederea, ațintindu-și ochii asupra unui ideal frumos și superior). Pentru ce toate astea? Pentru-ce atâtea ambiții deșarte, atâtea necazuri copilărești? Ce sîntem noi? O mîna de țarină, cu simțire trecătoare! Azi ne strîngem încă'n brațe prietenește, mîine... (face un semn de trecere și descurajare) Parcă o să trăim cît lumea, ca să avem timp să reparăm prostiile? De ce să ne amărîm singuri cu ambițiunile copilărești?

FĂNICĂ

Ai dreptate! Și acum văd cît sînt de vinovat... M'a crezut mai bun decît mă arătam a fi... Eu nu l-am înțeles. Ah! cum îmi apăsa sufletul acest gînd! Nu l'am înțeles!...

(Se deschide ușa din stînga. Lache apare în prag gătit cu haine negre, ras, cu aer de sărbătoare. Rămîne în prag o secundă. Ceî doi frați se reped unul în brațele altuia, emoționați).

SCENA XXIV

LACHE și FĂNICĂ

Frate! frate! Fănică! Lache!... (rămin îmbrățișați citva timp. Intră prin dreapta Leontina).

LEONTINA

(privește scena împreunîndu-și mîinile, cu lacrimi de bucurie în ochi. Către Mantea, care e aproape de ușa din dreapta, încet).

Carta de vizită a făcut minunea asta!... Ce idee fericită ai avut!

MANTEA, încet.

St! Să-î lăsăm cît se poate mai mult în această iluzie delicioasă... Fie-care, în căința sa, vrea să fie mai bun decît pare. Cine știe dacă această dorință nu îi va face să fie așa cum vor... Să-î lăsăm un minut singuri (Ies prin fund, trec în salon).

SCENA XXV

LACHE

Ce bine-mî pare, Fănică!

FĂNICĂ

Eû sînt fericit. Dar să n'aibî ideie rea de mine.

LACHE

O! din contră. Nu știu cum să-ți mulțănesc și nu știu cum să te rog să nu mă crezi așa de încăpăținat!... pecit am aerul, poate...

FĂNICĂ

Încăpăținat, tu? Vrei să-mî aduci aminte mie cît sînt de umilit din cauza purtării mele.

LACHE

A! nu! eû sînt umilit și rușinat... La ziua ta nu ți-am trimis felicitare.

FĂNICĂ

Lasă! ce-a fost s'a dus. La dreptul eū trebuia atunci să fac începutul... Trebuia să-ți scriu, cum mi-ai scris tu azi. N'am avut mărinimia ta.

LACHE

Nu-mi vorbi de mărinimia mea, dacă nu vrei să mă simt și mai înjosit. Tu ești cu mult superior. Nu îndrăsnesc să mă uit în ochii tăi... Trebuia să fac eū începutul.

FĂNICĂ

Dece tu, și nu eū? Eū trebuia. Dece ai fi tu numai decit cel mai delicat și mai nobil dintre noi? Eū n'am dreptul la această distincțiune sufletească?

LACHE

Ba ai; și ai nu numai dreptul, ai și faptul acestei noblețe sufletești, dragă Fănică... Mă declar bătut...

FĂNICĂ

Eū sint bătut... Dacă nu-mi scriai... trebuie să mărturisesc...

LACHE

Se putea să nu-ți scriu?... Eū, singur trebuie să-ți destăinuesc, spre marea mea rușine, că dacă nu primeam carta ta de vizită...

FĂNICA

Carta mea de vizită ?

LACHE

(cu capul în jos, neîndrăsnind să privească pe Fănică).

Ah ! cît m'a înduioşat, şi cît m'a făcut să mă văd de mic ...

FANICĂ

Carta mea ? ! ...

LĂCHE

E plină de emoţie. E bună de pus la icoană.

FĂNICA

Dar ...

LACHE

Nu regretî, de sigur, că îmi-ai trimis-o. Nu ...
Sau poate regretî că prin ea m'ai făcut să văd
cît sînt de mic ...

FĂNICA

Cartă de vizită ? ... Dela mine ?

LACHE, privindu-l mirat.

Da ... Cum ? ... Dela tine ... (o caută) Fi-
reşte ! ... Ce are a face ! Scrisul tău ...

FĂNICĂ

Dar... nu... eă... nu... Unde-ă... Ce fel?

LACHE

Uite-o! (arată)

FĂNICĂ, citește încet: pauză.

Cînd ai primit-o?

LACHE

Azi... odată cu celelalte...

FĂNICĂ

Unde-ă plicul?...

LACHE

S'a ars (mică pauză).

FĂNICĂ, depărtîndu-se.

A! Va să zică în urma acestei cărți...

LACHE

Răspunsul meu... n'ăi văzut? Era o parafrază a conținutului ei.

FĂNICĂ

Dacă n'o primiaă, atunci... (se preumblă cam nervos).

LACHE, după el.

O, fii așa de bun ... nu-mi mai reproșa.

FĂNICĂ

Hm! Invitația n'a fost dar o mișcare spontană ... n'a pornit, va să zică, dela tine.

LACHE

Mă închin superiorității tale.

FĂNICĂ

Mulțumesc. Am înțeles (pausă în care Fănică se preumblă gânditor și Lache după el în tăcere smerită. De-o dată Fănică se oprește, vine la Lache care-î ia mina ; zice serios).

FĂNICĂ

N'ai la ce să te închini, dragul meu. Carta asta nu ți-am trimis-o eu.

LACHE

Nu?! (îi lasă mina).

FĂNICĂ

Nu. Ți-a trimis-o alt cine-va.

LACHE

Alt cine-va? Se poate? E scrisul tău ... E carta ta.

FĂNICĂ

E carta mea ... Dar eu o trimisesem altui Vasile, nu ție ... (mică pauză).

LACHE, posomorit

Nu mie?... Cum se poate? Mie nu mi-ai trimis? (se depărtează).

FĂNICĂ

Imi pare rău... dar de ce să mint?... Ar fi trebuit... știu... dar...

LACHE, preumblindu-se.

A! Nu!... va să zică dacă nu te chemam, n'aveai gând să...

FĂNICĂ

Cum nici tu n'aveai gând să mă inviți dacă nu primeai carta ceia...

LACHE

Așa dar!... Hm! m'am înșelat...

FĂNICĂ

Cum m'am înșelat și eu... (staă reci, departe unul de altul, la cele două extremități ale camerei, privesc tavanul, parchetul, în tăcere. După o pauză :).

SCENA XXVI

MANTEA, în galerie, către D-na Viforeanu.

Dar Fräulein vine?

LEONTINA

Da, am trimis s'o cheme. Mă duc să ȋaŭ și pe Ionel.

MANTEA

Veniți măi în grabă. A început să-mă fie foame. Măi trimeteți după Fräulein (intră în salonaș vesel fredonînd „Și fiind-că și pentru-că te-am văzut“ ... se oprește văzîndu-i așa depărtați și muți) Dar ce-î asta? Ce vînt a bătut pe aici (Fănică și Lache abea se întorc. Nu zic nimic. Mantea se duce de ȋa pe Fănică de mină și cu el se duce la Lache, ȋa și pe acesta de mină și vine cu amîndoi la mijloc, îi privește în ochi, perînd, serios. — Apoi bufnește de ris) Copii sînteți? Orî oameni mari?... (Lache și Fănică se uită amîndoi la Mantea, apoi se privesc și fără să vrea, zimbesc).

FĂNICĂ

Tu joci comedie cu noi, Silică.

LACHE

Tu mi-ai trimis... carta aia...

MANTEA

Vreți să mă faceți să cred că vă pare rău
că...?

FĂNICĂ

Ba nu, dar... (desfăcându-se, devenind iar serios).

LACHE, asemenea.

Din contră, îmi pare bine, însă...

FĂNICĂ, plimbându-se.

Îmi închipuiam că el s'a gândit... (Mantea rămâne pe loc, uitându-se cînd la unul cînd la altul).

LACHE

(asemenea plimbându-se în cealaltă parte a camerei).

Credeam și eu că el... cel puțin azi...

FĂNICĂ

Vezi D-ta? A așteptat să fac eu începutul!...

LACHE

Tot trufaș!... N'avea nici gînd să'nceapă!...

MANTEA

(alergînd cînd după unul, cînd după altul).

Bre, oameni buni, dar ce-i pe voi? V'ați perdut mințile? Veniți încoace, hainilor!... (îi aduce iar la un loc) Dece vă plingeți? Ce tot mor-măiți? (către Lache) Bine, Lache, spune drept, nu

te simți-ai puțin rușinat că ți-a luat ăsta înainte cu generositatea ?

LACHE

Ba da, asta așa e. Credeam că m'a bătut...

MANTEA, către Fănică.

Și tu, Fănică, ce ziceai mai adinioari ? Nu-ți simți-ai sufletul apăsător de umilință că te-ai arătat mai puțin delicat către frate-tău, decît el către tine ? ... Nu regretai că n'ai făcut tu începutul împăcării ?

FĂNICĂ

Ba da ! ... Mi-ar fi părut rău să-mi ia dinsul înainte.

LACHE

Și mie mi-ar fi părut rău să-mi ieși tu înainte.

MANTEA, răsît la ei.

Ei, apoi atunci ? ... Nu sînteți buni de bătut ?..

FĂNICĂ, zimbînd.

Lache, mi se pare că sîntem quit.

LACHE, asemenea.

Tot așa mi se pare și mie. Cu-toate-că, la dreptul, mie mi se cade toată lauda, că eu ți-am trimis învitarea, în realitate, fără ca tu să-mi fi trimis vre-un bilet.

FĂNICĂ

Ce are a face? Unde-î biletul meu? Ce spune în el?... Pot zice că tot mie mi se cade lauda, pentru-că dacă nu scriam eu biletul, tu nu mă invitaî...

LACHE

Ba mie mi se cade.

FĂNICĂ

Ba mie!

LACHE

Ba mie!

FĂNICĂ

Ba mie!

(Vorbesc tare, sgomotos, ca un fel de ceartă veselă : apoi rid, se opresc, se privesc și se reped din nou unul în brațele altuia).

LACHE și FĂNICĂ

Frate, frate! Lache! Fănică! (se țin îmbrățișați, emoționați).

FĂNICĂ

Credeam că n'o să mai vie momentul ăsta...

LACHE

Parcă mi-se pare că-î un vis...

SCENA XXVII

(În timpul acesta intră prin dreapta Leontina cu Ionel, îi privesce în tăcere, îmbrățișăți; împreună iar minile, înduioșată).

LEONTINA

(încet către Mantea, care-i lingă ușa din dreapta).

Ah! Doamne! ce idee fericită ai avut cu carta de vizită!

MANTEA

Acum nu se mai datoresce unei amăgirii. Știu totul!...

LEONTINA

Da?

MANTEA

Da, această împăcare e mai solidă. Pă trezie!... Dar cine știe dacă starea lor sufletească o fi mai naltă? Adinioare era în fie-care acel farmec dureros și nobil al triumfului smereniei asupra min-driei! Acum, e ceva mai turbure... Orî cum...

LEONTINA

Bine și așa.

MANTEA

O! Se'nțelege!... (către Lache și Fănică care vorbesc încet) Acum vă rog să vă treziți din vis... că mai sîntem și noi p'aci, și ni-e foame!

(Se aud lăutarii acordîndu'si instrumentele. D'odată în chipurile tuturor apare o mișcare de bună dispoziție. Lăutarii cîntă o polcă. Ei nu se văd încă).

LACHE, ducîndu-se către ușa din fund.

Bravo Porojane! Veniți mai aproape! (toarnă apoi țuică în pahărele și dă lui Fănică și Mantea).

FĂNICĂ, mergînd repede spre Leontina.

Dragă Leontino!...

LEONTINA

Ce bine-mi pare, Fănică! (se sărută).

FĂNICĂ

Dar tu Ionel? (îl ia în brațe și'l sărută. Cîte-va secunde de convorbire încet între dinșii, ascultînd muzica. Lăutarii tac, continuînd a-și acorda instrumentele pentru alt cîntec).

IONEL

Dece n'ai venit, nene Fănică, pela noi?

MANTEA

Aha! Să te vedem Fănică!... (ia pahărelul dela Lache, închină încet cu el).

LEONTINA

Nu ți-am spus? Nenea Fănică n'a fost aici. Să dusesese departe.

MANTEA, încet lui Lache.

A dres-o M-me Viforeanu! Așa se mint copiii, cînd nu vrei să le spui de cine-va c'a murit (se duce repede la Fănică și-l ea de mîină). Și-a înviat a 3-a zi după Scripturi și iarăși va veni... (adresindu-se către Ionel) Cum mai zice Ionel, c'am uitat? (Lache dă și lui Fănică păhărelul, închină amîndoi încet).

MANTEA.

(iea pe Ionel în brațe. Toți fac cerc împrejurul lor).

Așa dragă Ionel, nen'teă Fănică n'a fost p'aici. A fost departe... departe... într'o țară rece, friguroasă, urîță... unde oamenii tremură de ger, respirația îngheață, sufletul amortește, inima se înpietrește — **țara egoismului**. Brr! să nu te duci p'acolo, Dragă Ionel, că e grozav! Morî!... Acolo a fost nen-teă Fănică, și tăticu a fost acolo, da... Dar nenea Fănică a scăpat. Și tăticu a scăpat... Uite cum se uită el, mițitelul, la mine!... Da, drăguță... Și i-a scăpat un lucru de nimic: o rază de iubire călduroasă venită din inimă pe o cartă de vizită...

SCENA XXVIII

(Intră Maria c'o coală mare de mărci postale pe care le
dă lui Lache)

MANTEA

Ce-î asta?

LACHE

Ce să fie?... Pentru anul nou...

FĂNICĂ

Raze de iubire!

MANTEA

Bravo! Așa vă vrea! (către Lache) Mărturisește, dragă, că teoriile tale răsvrătitoare de adineaori porneau din ursuzlicul momentului.... Erau teorii de ocazie... Vezi? Ale tale erau de ocazie, nu ale mele... Dacă ar fi continuat posomorirea sentimentului tău, ai fi devenit un sceptic și un pesimist turbat, ca atîția alții... Ei, dar Fräulein nu mai vine! Ia să-î cîntăm marșul ei și dacă n'o veni, lasă... Porojane! (lăutarii vin pe scenă).

LACHE

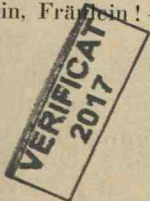
Ia zi tu, știu, cîntecul ăla... care-mi place mie... (se apropie toți de masă).

(Porojan face semn lăutarilor, cobzarul înaintează, începe a cînta acompaniat de celelalte instrumente :)

*Costică ai ochi frumoși,
Dorule i ha ! ha !
Te-ai dus și nu te-ai întors,
Dorule i ha ! ha !*

*Și fiind-că și pentru-că te-am văzut,
Dorule i ha ! ha !
Cu tronc la inimă mi-ai căzut,
Dorule iha ! ha ! . . .*

(Mantea și apoi ceialaltă care fredonaū încet strofa întâia, încep a cînta tare pe a doua, pregătindu-se de a se așeza la masă. La ultimul refren : *Dorule iha ! ha !* apare în ușă Fräulein, o domnișoară bătrînă în costum caraghios de fată cochetă. Toți fac sgomot, strigă : „Fräulein, Fräulein ! — Cortina cade).

FINE

